

Naar een Slagvaardig Europa

Verkiezingsprogramma

Europees Parlement 2014-2019

**Verkiezingsprogramma
Europees Parlement 2014-2019**

Naar een Slagvaardig Europa

EVP-Fractie

Europa

Voorwoord

Voor u ligt het Europese verkiezingsprogramma van het CDA voor de periode 2014-2019. Het is een sluitstuk van een periode van discussie en visievorming over Europa de afgelopen jaren binnen de partij. Deze standpuntbepaling van het CDA startte met het Strategisch Beraad waarin het CDA duidelijk kiest voor verdieping van de Europese samenwerking en nadrukkelijk niet de verbreding van de samenwerking. Het Europa Manifest “*Bouwen aan een Europa waar elk mens telt*” is hiervan een uitwerking en was als discussiestuk de basis voor dit verkiezingsprogramma. Het resultaat is een christendemocratisch antwoord op de zorgen van nu en een antwoord op de uitdagingen van de toekomst.

De kernboodschap is *voor Nederland, voor Europa*. We verdedigen Nederlandse belangen en vinden antwoorden in gemeenschappelijk verband. Dat betekent niet dat alles Europees geregeld moet worden. In tegendeel, vaak zijn oplossingen van problemen dicht bij de burger te vinden. Dat koesteren we. Maar we zien ook dat je met samenwerken vaak meer bereikt dan alleen. Dat doen we in Europa. Het Europa dat ons historisch bindt, ons economisch kansen biedt en ons mondiaal een factor van betekenis geeft. Voor het CDA is Europa dan ook een investering in een betere toekomst voor ons allen.

Dit verkiezingsprogramma geeft Nederland de ruimte om op te komen voor zijn eigen belangen en opnieuw een vormgevende rol in de voorhoede van het Europese beleid te spelen. Dit is wat onze CDA Europarlementariërs de komende vijf jaar dan ook zullen doen, met dit verkiezingsprogramma als hun kompas. Ik wil alle betrokkenen bij de opstelling van dit verkiezingsprogramma van harte danken voor hun inzet.

Ben Knapen
Voorzitter Programmacommissie

Inhoudsopgave

Een zelfbewust Nederland in Europa	7
De zeven Europa-punten van het CDA	9
1. <i>Welvaart in Europa</i>	11
2. <i>Bestaanszekerheid in Europa</i>	17
3. <i>Herstel van vertrouwen</i>	21
4. <i>Democratische legitimiteit</i>	25
5. <i>Een transparant Europa</i>	27
6. <i>Europa verbindt regio's</i>	29
7. <i>Samen sterk in de wereld</i>	31
8. <i>De grenzen van Europa</i>	35
Leden Programmacommissie	39

Een zelfbewust Nederland in Europa

Europa – dat zijn we zelf. Of je voor of tegen Europa bent is niet de juiste vraag. Het CDA is vóór Nederland en vóór Europa, want allebei zijn we zelf. Het CDA heeft daarom altijd gebouwd aan Europa, vanuit de Europese christendemocratische traditie als lid van de Europese Volkspartij (EVP). Het fundament van het Huis Europa is stevig gebleken en de verworvenheid van 69 jaar vrede in Nederland lijkt nu een vanzelfsprekendheid. Vrede en stabiliteit maakt Europa voor het CDA van blijvende waarde om in te blijven investeren. Maar het huis Europa is nu dringend aan renovatie toe om slagvaardiger te worden en ook in de 21st eeuw een fundament voor aanhoudende vrede en stabiliteit te blijven. Op sommige terreinen is daarom verdieping van Europese samenwerking nodig, op andere juist het tegendeel. Bij de gemeenteraadsverkiezingen gaat het over gemeentes, bij de Europese verkiezingen over Europa. Maar wat het CDA betreft gaat het steeds over de vraag: hoe moet onze samenleving er uitzien?

Het CDA kiest voor een samenleving waarin mensen weer meer invloed krijgen op de wereld om hun heen, ook invloed in de politiek. Het CDA ziet een overheid die naast mensen staat en niet tegenover mensen. Het CDA wil een samenleving waarin mensen met elkaar zoveel mogelijk zelf bepalen. Het wil meer samenleving en minder overheid.

Het CDA bepleit daarom een Europa dat bijdraagt aan een sterk en zelfbewust Nederland van welvaart, veiligheid en vrede. Het CDA wil een Europa dat sterk staat in een wereld van veranderende krachten en verhoudingen. Een Europa dat beschermt tegen de uitwassen van de globalisering of het nu cybercriminaliteit of uitbuiting van zwakken betreft. Een Europa dat ruimte laat waar mensen ruimte nodig hebben om zich thuis te voelen in hun stad, hun streek, hun land. Kortom: het CDA is voor een Europa dat de taken uitvoert waar het voor is ingesteld en het gebundelde vermogen heeft om 'nee' te zeggen tegen een vreemde grootmacht als dat nodig is, maar dat zich niet bemoeit met de speeltuin om de hoek.

Feit is dat Europa nu pas zaken regelt die eerder gedaan hadden moeten zijn. De aanpak van de eurocrisis is daarvan een voorbeeld, het toezicht op de financiële sector en beleid van lidstaten wordt nu pas dwingender. Anders dan bij het ontstaan van de EU liggen de kansen en bedreigingen voor ons continent nu veel meer in de wereld om ons heen: de opkomst van China, de strijd om grondstoffen, de instabiliteit aan de Europese zuidgrenzen, de klimaatbedreigingen, de mobiliteit van mensen en van kapitaal. Dit vraagt om een steviger buitenlands beleid. Het CDA wil dat de EU sterk in de wereld staat, want dan staan we allemaal sterk.

Een sterk Europa kan betekenen dat er kopgroepen zijn die krachten bundelen. Deze zijn niet bedoeld om anderen uit te sluiten, maar om slagvaardiger te worden in de wereld. Lidstaten moeten gestimuleerd worden zich aan te sluiten bij de kopgroepen. Zo kan bijvoorbeeld defensie-integratie succesvol 'van onderop' worden opgebouwd met onze buurlanden en mag ook een kiem vormen voor een gezamenlijk buitenlands- en veiligheidsbeleid.

Voor het CDA is Europa een samenleving zonder extremen. Ieder mens moet mee kunnen komen in de veranderende wereld. Het CDA koestert waarden als de rechtsstaat, grondrechtenbescherming, de democratie, de sociale cohesie, de verantwoorde omgang met onze planeet en onderlinge solidariteit. En ja, het CDA spreekt hierbij ook over een sociaal Europa. Het CDA pleit voor een herwaardering van het Rijnlandmodel, aangepast aan deze tijd, waarin mensen centraal staan, de lange termijn weer telt en verantwoordelijkheid voor de samenleving een rol speelt.

In de volgende paragrafen zullen we stilstaan bij de belangrijkste vragen van onze samenleving, zoals: hoe behouden we welvaart en welzijn? Hoe zorgen we voor een balans tussen rechten en plichten? Hoe gaan we verantwoord met elkaar en met onze omgeving om? Rondom deze vragen leeft een hoop chagrijn: Europa handelt niet snel genoeg, lost de eurocrisis niet op, blijft steken in compromissen. Dat is allemaal waar, maar ook kort door de bocht. De EU mist bevoegdheden om deze zaken af te dwingen, moet tegengestelde belangen verenigen en vaak kan een oplossing juist ook op nationaal niveau liggen. Het CDA-standpunt is duidelijk: de EU krijgt snel voldoende bevoegdheden om zo dwingend eurolanden aan te pakken die zich niet aan de afspraken houden. Het CDA wil dat (jeugd)werkloosheid aangepakt wordt, het CDA wil onder voorwaarden een bankenunie en het CDA wil dat de EU veel meer werk maakt van de interne markt, waarbij de EU protectionisme aan de kaak stelt. Telkens moet de mens centraal staan en moeten overal dezelfde regels gelden. Europa betekent voor ons ook een geesteshouding van samenwerking en ontvankelijkheid. Het CDA staat voor een Europa dat aansluit op onze idealen en we beseffen dat het compromis een onderdeel van Europese samenwerking is. Knokken voor eigen idealen en belangen gaat voor het CDA hand in hand met een geesteshouding van redelijkheid.

De zeven Europa-punten van het CDA

1. Het CDA wil een beter Europa, dat niets onnodig regelt en sterk is waar nodig;
2. Beslissingen moeten zo dicht mogelijk bij mensen genomen worden als zaken ook daar opgelost kunnen worden. Het CDA wil een slagvaardig Europa dat zijn grenzen kent, met meer samenleving en minder overheid. Door hiervoor te kiezen onderscheidt het CDA zich van de liberalen en socialisten in Europa;
3. Het CDA wil een eerlijke economie. In de afgelopen decennia is er teveel aandacht geweest voor winst, bonussen en eigenbelang. We moeten in Europa trouw blijven aan onze eigen identiteit. Het CDA wil daarom terug naar een evenwichtige markteconomie waarbij mensen centraal staan, de lange termijn weer telt, de economieën in Europa op orde zijn en verantwoordelijkheid voor en in de samenleving een rol speelt;
4. De interne markt is dringend aan verbetering toe en het CDA wil zich daar in Europa sterk voor maken, idealiter met alle lidstaten maar anders met een kern van lidstaten om de vaart er in te houden;
5. Vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en mensen zijn de hoekstenen van de Europese samenwerking. Historisch verworven vrijheden waar wij van profiteren. Maar open grenzen kennen een keerzijde als controle achterblijft of misbruik zich voordoet. Er mag geen ruimte zijn voor profiteurs. Mensenhandel, malafide uitzendbureaus, sociaal toerisme, criminaliteit en oneerlijke concurrentie moeten harder worden aangepakt;
6. De waarden die ons verbinden in Europa moeten gerespecteerd en gekoesterd worden. Wij moeten ons permanent inzetten voor de rechtsstaat, democratie, gelijke rechten en fundamentele rechten als non-discriminatie en persvrijheid. Lidstaten die deze rechten schenden zagen aan de fundamenten van de samenleving waar wij voor staan. Dit kan niet zonder gevolgen blijven;
7. Het CDA kiest voor de toekomst van onze kinderen. De lange termijn boven de korte termijn. Daarom moeten ontwikkelingen worden gestimuleerd die aansluiten op de behoeften van het heden zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun eigen behoefte te voorzien in gevaar brengen. Het CDA zet zich daarom in voor voedselzekerheid, een duurzame economie, een veilige samenleving en het klimaat.

Hoofdstuk 1

Welvaart in Europa

Veel Nederlanders verdienen hun brood dankzij de export. Driekwart van onze export gaat naar landen in de EU, daarmee verdienen we zo'n 120 miljard euro per jaar. Deze export is goed voor ongeveer twee miljoen banen. Het CDA wil deze verworven welvaart bestendigen en verduurzamen. We willen die ontwikkeling stimuleren die aansluit op de behoeften van het heden zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen.

We staan voor grote mondiale uitdagingen. Het gaat om de toenemende schaarste van grondstoffen, energie, water en voedsel. Het is niet meer vanzelfsprekend dat deze voor komende generaties in voldoende mate beschikbaar zijn. De machtsverhoudingen in de wereld verschuiven waardoor nieuwe machtsblokken ontstaan. Nederlandse bedrijven zien hun concurrentiepositie onder druk staan en de maakindustrie wordt naar lagelonenlanden verplaatst. Hoe ver weg en abstract dat ook lijkt, de mondialisering van de markt heeft zo effect op Nederlandse gezinnen en inkomens.

We moeten daarom op een slimme manier te werk gaan. Zo liggen voor Nederland grote kansen in export en innovatie in onze topsectoren. Een sprekend voorbeeld is voedselzekerheid. Dankzij de Europese interne markt is Nederland één van de grootste exporteurs wereldwijd op dit gebied. Landbouw is niet alleen vanwege zijn economische waarde belangrijk, het gaat ook om voedselzekerheid en -veiligheid en het draagt bij aan plattelandsontwikkeling en natuur. Wij zijn er dus bij gebaat dat voedselveiligheid en -zekerheid hoog op de Europese agenda staan. Het CDA wil ook de positie van Nederland als *'toegangspoort tot Europa'* en de positie als logistiek dienstverlener versterken. Internationale achterlandverbindingen over weg, water en spoor moeten worden verbeterd. De binnenvaartsector is een cruciale motor voor de Nederlandse export. Daarom is het belangrijk dat we in Europa gezamenlijk werken aan goede vaarwegen en moet het Trans Europese Netwerk voor Transport worden verbeterd. Ook moeten we werken aan een gemeenschappelijk Europees luchtruim, zodat vliegtuigen rechtstreeks naar hun bestemming kunnen vliegen. Dit betekent winst voor de reiziger en voor het milieu. Het CDA pleit voor:

Het verbeteren van de Europese interne markt:

- 1.1 De Europese Commissie moet strenger gaan toezien op vergelijkbare standaarden voor nationale handhaving van uitvoering van Europese richtlijnen;
- 1.2 De interne markt moet vervolmaakt worden door onnodige belemmeringen in de nationale regelgeving weg te nemen als het gaat om vrij verkeer van personen, kapitaal, goederen en diensten. Coördinatie van regulering van de

- digitale markt moet hierbij in snel tempo plaatsvinden. Tevens dient er aandacht te zijn voor de negatieve effecten van de interne markt;
- 1.3 Om concurrerend te blijven moet de digitale interne markt worden voltooid. Naast het wegnemen van nationale barrières voor onlinetransacties om financiële en administratieve lasten voor bedrijven te beperken dient de gehele EU toegang te krijgen tot snel mobiel dataverkeer (4G);
 - 1.4 Netneutraliteit bij de verdere integratie van de Europese digitale binnenmarkt moet gegarandeerd zijn. Het internet moet gelijkkelijk toegankelijk zijn voor iedereen. Het 'recht op voordringen' door betalende gebruikers wordt voorkomen;
 - 1.5 Het CDA is voorstander van open en neutraal internet en wil meer waarborgen voor de privacy van internetgebruikers;
 - 1.6 De EU moet actief de administratieve lastendruk bestrijden, niet zoals nu gebeurt door de Europese Commissie die haar eigen vlees keurt, maar door een onafhankelijke toets;
 - 1.7 Europese aanbestedingsregels en staatssteunregels moeten worden verbeterd door verhoging van de drempelbedragen bij de aanbesteding van leveringen en diensten en meer ondersteuning voor het MKB en decentrale overheden bij de uitvoering van procedures;
 - 1.8 Grensoverschrijdende infrastructuur moet verder ontwikkeld worden met Trans Europese Netwerken voor Transport (TEN-T), omdat vervoer, telecommunicatie en energie niet stopt bij de grens. Het CDA zet zich in voor verdere ontwikkeling van havenstructuur binnen het TEN-T waarop in ieder geval Utrecht, Kampen, Hengelo, Moerdijk, Tiel, Nijmegen en Born/Venlo staan;
 - 1.9 De Europese Commissie moet strikt toezien op de eerlijke concurrentie in de transportsector. In het bijzonder moet worden gekeken naar de aanstaande tol voor vrachtwagens in Duitsland en de belastingvoordelen die in Duitsland gevestigde transporteurs krijgen;
 - 1.10 Op dit moment is het liberaliseren van het personenvervoer op het spoor niet wenselijk omdat niet duidelijk is wat de marktwerking meebrengt. Daarnaast is de Europese spoorinfrastructuur hier nog niet klaar voor;
 - 1.11 Om de maatschappelijke waarde van voetbal, en sport in het algemeen, te kunnen waarborgen moet er in Europees verband nagedacht worden over regels die het gelijke speelveld en de gezondheid van de sport (in brede zin) borgen;
 - 1.12 Er komt een Europese zwarte lijst voor disfunctioneerde medische beroepsbeoefenaars. Bevoegde nationale instanties worden verplicht disfunctionerende medische beroepsbeoefenaars bij de Europese Commissie kenbaar te maken.

Een open internationaal handelsbeleid:

- 1.13 Open internationale handel met andere landen en regio's in de wereld moet worden bevorderd;
- 1.14 Europa moet sneller en beter ingrijpen bij oneerlijke concurrentie en bij dumping, bij Europese handel binnen en buiten Europa, want bedrijven zijn de dupe van profiteurs en Europese burgers verliezen door valse concurrentie hun baan;
- 1.15 Standaarden ten aanzien van milieu, respect voor arbeidsnormen en dierenwelzijn moeten een onderdeel worden van non-trade concerns van Europese handelsakkoorden. Hiertoe behoren in ieder geval de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen.

Nadruk op innovatie en duurzaamheid om leidend te zijn in de wereld:

- 1.16 Nederland moet gebruik maken van de Europese onderzoeksfondsen (Horizon 2020), Structuur- en Investeringsfondsen. Dit zorgt voor banen en werkgelegenheid. Deze innovatieagenda moet het Nederlands topsectorenbeleid ondersteunen door ook op Europees niveau samenwerking tussen bedrijfsleven, hogescholen, universiteiten en andere kennisinstellingen te versterken. Aansluiting met de slimme specialisaties in de regio's maakt het mogelijk de tekorten aan (technisch) geschoold personeel het hoofd te bieden. De EU moet sturen op deze hervormingen en hier de middelen aan voorwaardelijk stellen;
- 1.17 Europese maatschappelijke uitdagingen - zoals klimaatverandering, energie en voedselzekerheid - bieden Nederlandse kennisinstellingen en bedrijven kansen om Nederlandse oplossingen aan te dragen;
- 1.18 De mededingingsregels moeten bedrijven ruimte bieden om met elkaar afspraken te maken over verduurzaming van het productieproces;
- 1.19 Een Europees Duurzaamheidsplan moet worden ontwikkeld. Dit plan biedt een samenhangende langetermijnstrategie voor energie, grondstoffen en technologische ontwikkelingen waarbij kringlopen verdergaand gesloten worden en beleidszekerheid wordt geboden aan bedrijven en particulieren om lange termijninvesteringen aan te gaan. Hierbij wordt gestreefd naar een gelijk speelveld voor de energiekosten voor grootverbruikers in Europa;
- 1.20 Er moet een efficiënte handel in emissierechten, Emission Trading System (ETS), komen voor CO₂-uitstoot als Europa's belangrijkste stimulerende middel om de overgang naar een duurzame energiehuishouding te bevorderen en bedrijven tot verduurzaming aan te zetten waarbij een gelijk speelveld een onmisbare voorwaarde is. Een evaluatie van de ETS moet plaatsvinden eens in de drie jaar, aanpassing moet dan mogelijk zijn, maar volledige vrije handel

is uitgesloten;

- 1.21 De doelstelling om 14% duurzame energie in 2020 te behalen moet minimaal gerealiseerd worden;
- 1.22 Europa moet krachtig inzetten op integratie van nationale elektriciteitsmarkten door de koppeling van netwerken en het harmoniseren van energieheffingen, transportkosten en subsidies. Nieuwe marktmodellen moeten worden ontwikkeld zodat hernieuwbare elektriciteit op termijn niet meer afhankelijk is van subsidie en er een eerlijk speelveld ontstaat;
- 1.23 Normstelling met betrekking tot de milieu-impact, emissies en energieverbruik voor apparaten en producten zijn een effectieve manier om milieuwinst te behalen. De EU blijft zich hier onverminderd voor inspannen.

Landbouw en water hoog op de Europese agenda te houden:

- 1.24 Het gemeenschappelijk landbouwbeleid moet een gelijk speelveld garanderen om veilige voedselproductie met verantwoord gebruik van grondstoffen, voedingsstoffen, water en energie zeker te stellen voor binnen de EU geproduceerde én geïmporteerde voedselproducten;
- 1.25 Binnen het landbouwbudget moet meer geld worden besteed aan innovatie en duurzaamheid. De land- en tuinbouw kan zo bij uitstek een bijdrage leveren aan groene groei en aan de economische kracht van het platteland. Het opzetten van een apart Innovatieprogramma voor de Biobased Economy binnen het landbouwbudget is een concrete uitwerking daarvan;
- 1.26 In het landbouwbudget moet meer geld worden besteed aan ondersteuning van succesvolle bedrijfsopvolging in de land- en tuinbouw;
- 1.27 De Nederlandse aanpak inzake visserijbeleid waarbij quotabeheerstaken en de controle hierop in gezamenlijkheid door vissers en overheid wordt opgepakt dient navolging te krijgen in Europa. Dit is een typische Nederlandse aanpak die goed werkt voor deze sector;
- 1.28 Het CDA zet zich ervoor in dat (inter)nationale certificaten voor Bruine Vlootschepen die voldoen aan de Europese richtlijnen voor veiligheid worden erkend door alle Lidstaten;
- 1.29 Verouderde regels worden afgeschaft. Landbouw en water vragen om doelgerichte en innovatiestimulerende wetgeving in plaats van starre middelvoor-schriften die jaren geleden zijn opgesteld (bijvoorbeeld de nitraatrichtlijn);
- 1.30 De verbetering van de waterkwaliteit en de beschikbaarheid van zoetwater moet in gezamenlijk Europees verband worden aangepakt. Dit biedt kansen voor Nederland op basis van de aanwezige expertise in bedrijfsleven en kennisinstellingen. Hoogwaterproblemen worden niet afgewenteld op buurlanden;

- 1.31 De EU moet zich er sterker voor inzetten dat Europese wetgeving op het gebied van milieu, leefbaarheid en dierenwelzijn ook daadwerkelijk in alle lidstaten op dezelfde manier wordt gehandhaafd.

Hoofdstuk 2

Bestaanszekerheid in Europa

In het vorige hoofdstuk is het belang benadrukt van de interne markt met vrij verkeer voor personen, kapitaal, goederen en diensten. Maar die heeft ook een keerzijde als het gaat om outsourcing van werk of concurrentie van werknemers uit Oost-Europa in ons eigen land. Dit legt druk op de bestaanszekerheid zoals wij die kenden met de zekerheden die de verzorgingsstaat ons biedt. Aanpassing van de verzorgingstaat aan de nieuwe tijd – met internationale concurrentie, en een vergrijzende bevolking – is nodig, ook zonder Europa. Het CDA wil de EU benutten om dit aanpassingsproces zoveel mogelijk in goede banen te leiden op basis van de gedachte van de sociale markteconomie, het Rijnlands denken. Dat betekent dat mensen centraal staan, de lange termijn weer telt, de economieën in Europa op orde zijn en verantwoordelijkheid voor en in de samenleving een rol speelt. Het familiebedrijf en het midden- en kleinbedrijf vullen het Rijnlandmodel in de dagelijkse praktijk veelal in op een manier die we ook in Europa moeten koesteren.

We merken dat goedkopere arbeidskrachten naar Nederland komen die onze bestaande sociale zekerheden onder druk zetten. Dat is aan de ene kant best lastig, want we zien maar wat graag dat onze keuken goedkoop wordt gerenoveerd, maar we willen tegelijkertijd niet dat de ene na de andere aannemer in ons land failliet gaat. Als CDA willen we dat de detacheringrichtlijn daarom consequent wordt toegepast, zodat de Nederlandse kernarbeidsvoorwaarden gelden voor werk dat hier gebeurt. De schaduwzijden van arbeidsmigratie moeten aangepakt worden door betere controle en door schijnconstructies, uitbuiting van mensen, mensenhandel en illegale arbeid tegen te gaan.

Ondertussen moeten we investeren in adequate opleiding en scholing van onze kinderen die aansluit bij de vraag van de arbeidsmarkt. Werkloosheid en in het bijzonder jeugdwerkloosheid is een groot probleem in de EU. Het is schrijnend om te zien hoe in sommige Europese landen bijna een volledige generatie geen kans krijgt op een baan. Het CDA ziet de oplossing niet in het overmaken van grote projectsubsidies, omdat dit geen duurzame oplossing biedt voor werkgelegenheid. De EU moet sturen op hervormingen van economie en arbeidsmarkt. Als die niet worden doorgevoerd, komen er wat het CDA betreft ook geen middelen beschikbaar. Met hervormingen creëren we economieën die onderling concurrerend zijn in de toekomst en waarborgen we de solidariteit in Europa. Het CDA pleit voor:

Het aanpakken van (jeugd)werkloosheid:

- 2.1 Lidstaten moeten hun arbeidsmarkt en economie hervormen. Dat betekent dat overheden en bedrijven om-, her- en bijscholing stimuleren voor werknemers;
- 2.2 Het onderwijs, met name het beroepsonderwijs moet jongeren via studie,

stage of leer-/werktrajecten de vaardigheden meegeven die hen kansrijk maken op de arbeidsmarkt. Afstemming binnen en door de EU is nodig voor de uitwisseling van 'best practices', het wegnemen van obstakels en het aanbieden van programma's zoals Erasmus Plus;

- 2.3 De terugval in het aantal buitenlandervaringen van Nederlandse studenten dient gekeerd te worden mede door intensiever toe te zien op het gebruik van beschikbare Erasmus Plus gelden voor Nederland;
- 2.4 Erasmus Plus biedt jongeren (MBO-HBO-WO) kansen op een stage of studie periode in een ander Europees land. Deze internationale ervaring vergroot de kans van jongeren op de arbeidsmarkt;
- 2.5 Jonge ondernemers en start-ups moeten worden gestimuleerd. Het initiatief kan deels worden gefinancierd door de Europese investeringsbank en de 6 miljard die in het Meerjarig Financieel Kader beschikbaar is gesteld voor het bestrijden van jeugdwerkloosheid. Het beschikbaar stellen van durfkapitaal voor jonge ondernemers alsook het vergemakkelijken hiervan is van groot belang.

Vrij verkeer van personen en aanpak van degenen die er misbruik van maken:

- 2.6 Mensen kunnen vrij bewegen over landsgrenzen heen en daarbij opgebouwde sociale rechten behouden. De coördinatie daarvan moet op orde zijn;
- 2.7 Oneerlijke concurrentie moet worden voorkomen en controle hierop in Nederland moet verbeteren. De detacheringrichtlijn moet consequent worden toegepast, zodat de Nederlandse arbeidsvoorwaarden gelden voor werk dat hier gebeurt;
- 2.8 Arbeidsmigratie in de EU is voor diverse sectoren in Nederland van groot belang. Werkgevers en werknemers moeten zich houden aan geldende wetgeving in een lidstaat. In Nederland is dat onder andere betaald worden volgens CAO afspraken en afdragen van premies;
- 2.9 De schaduwzijden van arbeidsmigratie binnen de EU, zoals mensenhandel, illegale arbeid en uitbuiting via malafide uitzendbureaus, moet worden aangepakt door betere coördinatie en strengere controles nationaal en internationaal en verder in heel Europa doeltreffend bestraft worden. Indien dit niet voldoende is moet het Verdrag gewijzigd kunnen worden;
- 2.10 Toetreding van Roemenië en Bulgarije tot het Verdrag van Schengen is niet aan de orde tot de rechtsstaat in deze landen kan worden gewaarborgd;
- 2.11 Ons sociale zekerheidsstelsel is een verworvenheid die op basis van onderlinge solidariteit tot stand is gekomen. Ongerechtvaardigd beroep hierop moet met prioriteit worden bestreden. De mazen in de Europese wetgeving

voor vrije migratiestromen binnen Europa dienen te worden gedicht en regels te worden aangepast, eventueel vanuit de EU;

- 2.12 Het Nederlandse pensioenstelsel is een nationaal stelsel en dient een nationale verantwoordelijkheid te blijven. Het mag niet door Europa worden aangetast;
- 2.13 ZZP'ers lopen tegen problemen aan als ze in een andere lidstaat werken. Het CDA wil dat het voor deze groep eenvoudiger wordt om overal in de EU te werken. Eenduidige Europese afspraken over de toelating tot de beroepsuitoefening van ZZP'ers zijn hierbij van belang;
- 2.14 Het CDA wil op korte termijn een Europees onderzoek naar het functioneren van arbeidsinspecties in lidstaten om vast te stellen of er voldoende capaciteit en kwaliteit is om de eerlijke concurrentie op de Europese arbeidsmarkt te waarborgen;
- 2.15 Aangezien vele sociale voorzieningen via de gemeentelijke basis administratie lopen, is in het bijzonder een strengere controle van huisvesting en adres van inschrijving op gemeentelijk niveau gewenst;
- 2.16 De EU gaat niet over de sociaaleconomische inrichting van de lidstaten. Iedere lidstaat bepaalt zelf hoe het zijn systeem van sociale zekerheid invult en aanpast op de vergrijzing en andere economische en demografische factoren.

Hoofdstuk 3

Herstel van vertrouwen

Herstel van vertrouwen in de euro en de banken is cruciaal voor het herstel van de Nederlandse economie. Het MKB moet vertrouwen krijgen om weer te investeren en spaarders moeten weer zeker weten dat hun geld veilig is. De opeenstapeling van crises van de financiële sector, de economie, de overheidsbegroting en de euro heeft dit vertrouwen van mensen in de financiële sector en de EU ernstig geschaad. Banken en overheden sleepten elkaar mee in hun schuldenproblematiek. Deze neerwaartse spiraal moet worden gestopt. Regelgeving voor de financiële sector en het toezicht op duurzaam economisch- en begrotingsbeleid vragen bij uitstek om Europese samenwerking.

Nederlandse bedrijven verdienen hun geld over de grens, dat betekent werkgelegenheid en dus is het in ons eigen belang dat de euro stabiel blijft. Het CDA staat daarom vierkant achter de voltooiing van de Economische en Monetaire Unie (EMU) en het behoud van de euro. Het oude systeem waarin lidstaten elkaar de maat moesten nemen heeft niet gewerkt. Nederland is gebaat bij een Europese Commissie als stevige en onafhankelijke toezichthouder op de Europese afspraken over gezonde overheidsfinanciën en eerlijk economisch beleid. Daarbij voorkomt tijdig ingrijpen veel problemen. Dit betekent meer coördinatie van macro-economisch beleid en van begrotingsbeleid, het versterken van de concurrentiepositie van zwakkere lidstaten, invoering van een bankenunie en het aanpakken van de overheidsschulden.

Daarnaast is het tijd dat de morele dimensie van de financiële crisis meer aandacht krijgt. Betrokkenheid, verantwoordelijkheid en matigheid zijn voor het CDA de leidende uitgangspunten. Roekeloosheid en buitensporigheid moeten aan banden worden gelegd. Financiële instellingen en overheden die onder de maat presteren, moeten weten dat zij uiteindelijk geen aanspraak kunnen maken op belastinggeld. Het huishoudboekje van de lidstaten moet op orde zijn. En voor banken geldt dat niet de Nederlandse belastingbetaler, maar investeerders en aandeelhouders in de toekomst volledig meebetalen wanneer een bank omvalt. Financiële instellingen zullen zich maatschappelijk moeten verantwoorden. Het moet voorbij zijn met schimmige financiële producten en niet-transparant handelen. De financiële sector zal het belang van klanten centraal moeten stellen en daarbij passende en begrijpelijke producten en diensten leveren. Het CDA pleit voor:

Een stabiele euro, een degelijke financiële sector, adequaat toezicht en duurzaam begrotings- en economisch beleid:

- 3.1 Het economisch bestuur van de EU moet zeker stellen dat geen enkel euroland nog langer door onverantwoord economisch en begrotingsbeleid de

- rest van de EU in gevaar brengt. Daarom hecht het CDA waarde aan een eurocommissaris als onafhankelijke begrotingsautoriteit;
- 3.2 Alle Europese lidstaten moeten zich houden aan Europese economische beleidsaanbevelingen op straffe van sancties zoals gesteld in het Europees semester;
 - 3.3 Bij het opstellen en uitvoeren van de nationale hervormingsplannen moeten nationale parlementen actief betrokken worden;
 - 3.4 Het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) is een randvoorwaarde bij het vaststellen van begrotingen door lidstaten;
 - 3.5 Aanpak van probleemlanden in de eurocrisis geschiedt met betrokkenheid van de Europese Commissie, de Europese Centrale Bank (ECB), het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en het permanente noodfonds ESM (Europees Stabiliteitsmechanisme);
 - 3.6 Europees toezicht op economisch- en begrotingsbeleid moet gericht zijn op het versterken van de concurrentiepositie en houdbaarheid van overheidsfinanciën. Ook de zwakke EU-lidstaten moeten op eigen benen kunnen staan. De inzet van structuurfondsen moet daarop gericht zijn;
 - 3.7 Het CDA is tegen een transferunie, zoals gezamenlijke obligaties voor alle EU landen (eurobonds);
 - 3.8 De balans van de Europese jaarbegroting wordt uitgespreid over zeven jaar en het Meerjarig Financieel Kader (MFK) wordt uitgebreid. Zo kunnen overschotten aan het begin van het MFK ingezet worden om tekorten aan het einde van het MFK op te vangen waarbij het totale budget niet mag worden overschreden.

Een financiële sector die haar verantwoordelijkheid neemt naar de samenleving:

- 3.9 Democratische controle op de nieuwe economische bevoegdheden van de EU moet in eerste instantie gebeuren via het Europees Parlement;
- 3.10 EU-wetgeving moet erop gericht zijn dat de financiële sector eenvoudige en transparante producten aanbiedt en verantwoord omgaat met risico's;
- 3.11 Voordat een land toetreedt tot de bankenunie moeten de banken van dat land *'schoon door de poort gaan'*, eventuele herkapitalisatie moet dan al hebben plaatsgevonden. Banken treden pas toe nadat de balans op orde is en als men voldoet aan scherpe toegangseisen, zoals de internationale kapitaal-eisen (uit Basel III);
- 3.12 Het spaargeld van spaarders onder de 100.000 euro moet in heel Europa te allen tijde veilig zijn. Daar mag geen twijfel over bestaan. Echter, pas als aan alle voorwaarden van de bankenunie is voldaan, kan één gezamenlijk

Europees deposito-garantiestelsel worden ingevoerd;

- 3.13 Banken moeten een compleet pakket aan diensten kunnen aanbieden voor spaarders, het MKB en het bedrijfsleven;
- 3.14 Banken mogen niet langer spaargeld voor de handel voor eigen winst en risicovolle handelsactiviteiten gebruiken. Om dit te realiseren moet de mogelijkheid tot interne scheiding of splitsing van maatschappelijke en zakelijke taken van een bank niet worden uitgesloten;
- 3.15 Het beloningsbeleid, bijvoorbeeld in de financiële sector, moet worden gekoppeld aan behaalde resultaten over langere termijn en passen bij de maatschappelijke prestatie die wordt geleverd. Bonusnemers en aandeelhouders zijn zelf (mede) verantwoordelijk voor genomen risico's en moeten meedelen in eventuele verliezen. Verliezen mogen niet primair bij de belastingbetaler worden neergelegd.

Voldoende middelen voor toezichthouders om regels te handhaven en misstanden vroegtijdig te signaleren:

- 3.16 De ECB moet stevige bevoegdheden krijgen om toe te zien op Europese banken;
- 3.17 Het banktoezicht onder de verantwoordelijkheid van de ECB moet volledig gescheiden zijn van het monetaire beleid dat de ECB voert om de inflatie in Europa te controleren;
- 3.18 Strafrechtelijke vervolging in heel Europa geeft een duidelijk signaal dat crimineel marktmisbruik in de financiële sector onacceptabel is;
- 3.19 Fraude met Europese gelden moet streng worden bestraft. De vervolging van deze fraude wordt de verantwoordelijkheid van een speciaal aangestelde onafhankelijke fraude-officier die werkt op last van het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (OLAF).

Meer financieel-economische samenwerking in Europa:

- 3.20 Het aanbod van alternatieve financieringsbronnen voor het MKB moet vergroot worden, zoals kredietunies en betere mogelijkheden vanuit de Europese Investeringsbank;
- 3.21 Belastingfraude, belastingontduiking en het witwassen van geld in de lidstaten moet hard worden aangepakt. Lidstaten worden verplicht hun belastingbeleid en -gegevens uit te wisselen.

Hoofdstuk 4

Democratische legitimiteit

De EU heeft ons sinds de oprichting veel gebracht op het gebied van economische samenwerking, open grenzen, vrede en veiligheid tussen lidstaten. Toch voelen mensen zich vervreemd van de EU als instituut. De eurocrisis, overhaaste uitbreiding en ergernis over onnodige Brusselse regelgeving ondermijnen het vertrouwen in de Europese samenwerking. 'Brussel' lijkt ver weg voor burgers, maar we moeten ons niet neerleggen bij deze constatering.

Een belangrijk uitgangspunt voor het CDA is het bieden van ruimte aan de samenleving en rekening houden met de menselijke maat. Dit betekent dat veel beter moet worden nagedacht over wie wat het beste kan regelen. Soms kan iets het best Europees worden geregeld, vaak kan het beter nationaal en meestal kunnen mensen en (lokale) gemeenschappen of regio's het zelf. Subsidiariteit is dus het leidend uitgangspunt in beleidskeuzes. Om dit goed te beschermen moeten nationale parlementen via de zogenoemde 'gele kaartprocedure' aan de rem trekken als de Europese Commissie voorstellen doet die beter nationaal kunnen worden geregeld. Hierbij gaat het niet om '*meer Europa*' of '*minder Europa*', maar om de vraag hoe we een beter Europa krijgen, dat niets onnodig regelt en sterk is waar nodig. Het CDA pleit voor:

Hervorming van Europese instellingen en vereenvoudiging van procedures:

- 4.1 Lidstaten moeten verantwoordelijkheid nemen voor de inning en de besteding van Europees geld in hun land door middel van lidstaatverklaringen. Uit deze verklaringen moet een rechtmatige inning en besteding van de gelden blijken. De lidstaatverklaringen moeten worden voorzien van een verklaring door de nationale rekenkamers. Bevrozen of korten van budgetten moet als sanctie kunnen gelden. De Europese Rekenkamer moet uiteindelijk décharge verlenen voor het totaal van de inning en besteding van Europese gelden. Bij geen décharge kan terugbetaling worden verlangd van niet of onvoldoende adequaat besteed Europees geld;
- 4.2 De Europese Commissie dient zich strikt te houden aan de bevoegdheidsverdeling zoals vastgelegd in het Verdrag van Lissabon en mag geen zaken initiëren die niet in de geest van het verdrag zijn. Op basis hiervan werkt zij een heldere competentiecatalogus uit waarin de grenzen van haar initiatiefrecht staan, die door de Raad en het Europees Parlement moet worden goedgekeurd. Te vaak gaan voorstellen van de Europese Commissie bovendien te ver in hun detailniveau of/en bereik en schieten daardoor hun doel voorbij. De proportionaliteit van voorstellen dient sterker dan in het verleden in het oog gehouden en gerespecteerd te worden;

- 4.3 Het Europees Parlement moet op één plek vergaderen, bij voorkeur in Brussel;
- 4.4 Vertrouwen in het Europees Parlement is een groot goed. CDA Europarlementariërs zetten zich in om ondersteunende vergoedingen te versoberen en fraudegevoeligheid van vergoedingen te bestrijden;
- 4.5 Het aantal eurocommissarissen moet worden gehalveerd;
- 4.6 Lonen van EU-ambtenaren moeten worden gematigd;
- 4.7 Europese Commissarissen moeten individueel ter verantwoording kunnen worden geroepen in het Europees Parlement en indien nodig individueel worden weggestuurd.

Centraal stellen van de burgers bij alle beslissingen die op Europees niveau genomen worden:

- 4.8 De Europese Commissie moet waken over democratie, rechtsstaat en fundamentele rechten als persvrijheid in de lidstaten, door daadwerkelijk gebruik te maken van de mogelijkheden die geboden worden via artikel 7 van het Lissabon Verdrag (opschorten stemrecht in de Raad) en op basis van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM);
- 4.9 Voordat Europa beleid gaat maken moet altijd de subsidiariteittoets worden toegepast om te bepalen of maatregelen nationaal of Europees worden vastgesteld.

Hoofdstuk 5

Een transparant Europa

Het is niet alleen belangrijk om goed te kijken wie wat het beste kan regelen. Misschien nog wel belangrijker is het organiseren van goede democratische controle op de overheid. Dat geldt ook in Europa.

Burgers moeten via de nationale parlementen, de regering en het Europees Parlement beter betrokken worden bij de Europese besluitvorming. De Tweede Kamer moet sneller en beter kunnen ingrijpen in de Europese besluitvorming, zodat Nederlanders niet het gevoel hebben telkens voor voldongen feiten te worden geplaatst. De regeringsleiders zullen op hun beurt duidelijker moeten aangeven waarom Europese keuzes worden gemaakt en wat dit voor hun land betekent. Het CDA pleit voor:

Versterking van de rol van nationale parlementen in het Europese wetgevingsproces:

- 5.1 De termijn waarbinnen een nationaal parlement een 'gele kaartprocedure' kan starten (subsidiariteitstoets) moet worden verlengd naar drie maanden;
- 5.2 Indien een meerderheid van de nationale parlementen een richtlijn wil intrekken (vanwege subsidiariteit), wordt de richtlijn binnen een jaar ingetrokken;
- 5.3 Voor een betere controle op het functioneren van de EU door (Euro)parlementariërs moet er meer transparantie komen door inzicht in EU-documenten en -besluiten tijdig toegankelijk te maken, zodat volksvertegenwoordigers hun aak naar behoren kunnen uitoefenen;
- 5.4 De EU heeft een wet openbaarheid bestuur nodig, waardoor alle nu nog geheime stukken en procedures openbaar worden. Alleen voor een zeer limitatieve lijst (nationale veiligheid, terrorisme) kan een uitzondering gemaakt worden;
- 5.5 Het netwerk van de commissies voor Europese Zaken van de diverse nationale parlementen (COSAC) moet zijn agenda meer afstemmen op de actualiteit in het Europese Parlement. Zo ontstaat een grensoverschrijdend politiek debat. Dat is zeker voor de eurozone-landen van groot belang, want hier is het Europees Parlement maar beperkt representatief;
- 5.6 Lidstaten moeten op een eerlijke en transparante wijze met hun burgers communiceren over de Europese begroting en haar werking. Het najagen van kortingen en onjuist communiceren helpt hier niet bij.
- 5.7 Het CDA is en blijft tegen een federaal Europa. Eenheid in verscheidenheid blijft het uitgangspunt;

Hoofdstuk 6

Europa verbindt regio's

Zaken die beter op lokaal, provinciaal of landelijk niveau opgelost kunnen worden moeten we ook dáár oplossen. Er zijn echter zaken waar alleen grensoverschrijdende oplossingen werken. Dit komt vooral tot uiting in de grensregio's. Grensregio's krijgen nieuwe perspectieven door het vervagen van nationale grenzen en toenemend grensverkeer. Ze zijn in de praktijk vaak proefstations voor grensoverschrijdende samenwerking op politiek, economisch en sociaal gebied. Vaak zijn grensregio's ook nog krimpregio's waardoor een samenhangende aanpak geboden is. Juist wanneer grensoverschrijdende projecten kansen bieden moeten die kunnen worden gepakt. Zo zijn ze proeftuinen voor de Europese integratie, dicht bij de burger.

Mensen en bedrijven worden in de grensregio's geconfronteerd met praktische problemen. Deze kunnen gaan over goede aansluitingen voor wegverkeer of openbaar vervoer over de grens, zorgverzekeraars die niet moeten hinderen als een ziekenhuis over de grens geen wachtlijst voor een operatie heeft of obstakels die zich voordoen bij grensoverschrijdende arbeid. Daarom is afstemming tussen lidstaten van onderlinge wet- en regelgeving belangrijk. Bijvoorbeeld bij problemen als het gaat om verdere erkenning van diploma's, het stimuleren van taalonderwijs, woon-werkverkeer, rechten en plichten van gepensioneerden in een andere lidstaat, verschillen in wet- en regelgeving met betrekking tot fiscale stelsels en arbeidsrecht. Europa speelt een belangrijke rol bij het wegnemen van deze obstakels.

Creatieve oplossingen uit de samenleving moeten niet verhinderd worden door de aanwezigheid van een landsgrens. Bijvoorbeeld buurtbusprojecten, vaak uitgevoerd door vrijwilligers, moeten grensoverschrijdend hun werk kunnen doen om bewoners bij elkaar te brengen en voorzieningen bereikbaar te houden. Nederland hoeft daarbij niet te wachten op initiatieven vanuit Brussel, maar kan met de buurlanden zelf het voortouw nemen zoals nu met België al in Benelux-verband gebeurt. Het CDA pleit voor:

Wegnemen van obstakels voor vrij verkeer in de grensregio's:

- 6.1 Volksgezondheid is een nationale aangelegenheid. Maar waar nodig en zinvol moet grensoverschrijdende samenwerking gezocht worden;
- 6.2 Mobiliteit in de grensregio's moet bevorderd worden door uitbreiding en betere toegankelijkheid van grensoverschrijdende verbindingen van weg, spoor en water. Hiermee wordt de druk op woonkernen verminderd en de groeiende verkeersdruk op doorgaande verbindingen ontlast;
- 6.3 Het is ongewenst als landen op eigen houtje vormen van wegbeprijzing (bijvoorbeeld wegvignetten) invoeren. Als het toch gebeurt, moet zoveel

- mogelijk in Europees verband opgetrokken worden;
- 6.4 Bedrijven en (Onderwijs-) instellingen die grensoverschrijdend actief (willen) zijn moeten geen hinder ondervinden bij procedures die tegen elkaar indruisen door verschillen in regelgeving. Nederland, Duitsland en België moeten nieuwe (Europese)regelgeving toetsen op de effecten voor mensen in grensgebieden op verschillen in regelgeving, dat geldt ook voor prijsverschillen als gevolg van regelgeving, om eventuele problemen voor burgers, studenten en ondernemers die grensoverschrijdend werken, studeren en/ of wonen te voorkomen;
 - 6.5 Het UWV moet meer samenwerken met het EURES-netwerk (het Europese netwerk voor beroepsmobiliteit) om ook te voorzien in de vacatures over de grens. Daarbij moet het onderwijs in de wederzijdse taal versterkt worden door het opzetten van taal- stimuleringsprojecten. Uitkeringsinstanties spelen hierbij met onderwijs en bedrijfsleven een belangrijke rol;
 - 6.6 Zorgverzekeraars moeten geen belemmeringen opwerpen indien bewoners over de grens geholpen kunnen worden bij een acute zorgvraag of om plaatsing op een Nederlandse wachtlijst te voorkomen;
 - 6.7 Belemmeringen moeten worden weggenomen op het gebied van sociale arbeidszaken en rechtsbescherming bij arbeidsgeschillen voor grensarbeiders bij het uitoefenen van hun beroep;
 - 6.8 De productie van en handel in drugs dient daadkrachtig te worden aangepakt in geheel Europa. Want criminaliteit is voor een zeer groot deel aan drugs gerelateerd. Binnen Europa moet de grensoverschrijdende samenwerking met betrekking tot de strijd tegen de productie, de handel en de verkoop van drugs worden bevorderd. Bovendien moet de voorlichting en preventie ten aanzien van het verslavende genotsmiddel cannabis beter worden afgestemd;
 - 6.9 Het CDA vindt snelle invoering van een Europees satellietcommunicatiesysteem (Galileo) van groot belang voor de verbindingen in Europa;
 - 6.10 De Nederlandse overheid moet ervoor zorgen dat de fiscale ongelijkheid in relatie tot buurlanden beperkt wordt.
 - 6.11 Het CDA wil de samenwerking tussen de christendemocratische partijen in de EVP fractie, in het bijzonder de Duitse CDU/CSU en de Belgische CD&V intensiveren.

Hoofdstuk 7

Samen sterk in de wereld

Veiligheid in de buurt, ons land en in Europa gaat ons allemaal aan. De opkomst van nieuwe economische grootmachten, de strijd om grondstoffen, de instabiliteit aan de Europese zuidgrenzen, zijn ontwikkelingen die onze samenleving en onze manier van leven direct raken en die ons zonder de gebundelde kracht van Europese landen kwetsbaar maakt. Deze vitale belangen van Europa en nieuwe bedreigingen en uitdagingen maken een nieuwe Europese veiligheidsstrategie urgent en noodzakelijk. De Europese Dienst voor Extern optreden onder leiding van de Hoge Vertegenwoordiger krijgt daarin een duidelijkere rol. Daarmee wordt een breder instrumentarium ingezet zodat naast militair, ook politiek en diplomatie, mensenrechten en handel aandacht krijgt. Als we naar het Europese buitenlandbeleid kijken moeten we vaststellen dat we als EU vaker niet dan wel met één stem spreken. Zo kan het raadzaam zijn dat een kern van landen het voortouw neemt om veel meer gezamenlijk op te trekken in de wereld en via internationale verbanden als de Verenigde Naties (VN). Defensiesamenwerking van onderop kan hierbij een begin vormen voor een slagvaardiger internationaal beleid. Als CDA willen wij dat de EU sterk staat om onze waarden en belangen in de wereld te borgen en ons waar nodig te beschermen.

Buitenland: Defensie, veiligheid, asiel en ontwikkelingssamenwerking

De EU is keer op keer niet in staat om bij internationale crises één lijn te trekken. Denk aan Libië, Mali en recent Syrië. Nationale belangen blijven de overhand houden. Inmiddels is de wereld veranderd. De VS richten zich sterker op Azië. China verstevigt haar greep op Afrika en heeft grote belangen in strategische voedsel- en grondstoffengebieden waarbij de EU het nakijken heeft. Niet-statelijke actoren vormen daarbij andere vormen van bedreiging dan wij vanouds kenden. Veiligheid, een effectieve diplomatieke dienst en een passend beleid gericht op internationale samenwerking vergt daarom een eenduidig en gezamenlijk optreden. In het buitenlandbeleid van de EU moet ook aandacht zijn voor fundamentele rechten: mensenrechten, rechten van minderheden, rechten van vrouwen, persvrijheid en vrijheid van religie moeten beschermd en bevorderd worden.

De EU is voor zijn eigen veiligheid afhankelijk van anderen. Samenwerking met de VS in ons NAVO-bondgenootschap biedt ons veiligheid. Dat is belangrijk, maar het CDA vindt dat veiligheid een toenemende taak van de EU wordt waar op den duur defensie-integratie bij hoort zoals in het Verdrag van Lissabon is afgesproken.

Met onze interne open grenzen is asielbeleid een gezamenlijke opgave geworden. Het CDA staat voor een eerlijk en rechtvaardig asielbeleid. Vluchtelingen hebben volgens het Vluchtelingenverdrag van Genève toegang tot de EU. Economische

vluchtelingen moeten worden geweerd. Daar waar instroom per lidstaat sterk verschilt, hoort een evenredige verdeling. Dit betekent ook dat lidstaten niet eenzijdig een grootschalig pardon moeten kunnen afroepen. Het CDA pleit voor:

Een doeltreffend Gemeenschappelijk Buitenland- en Veiligheidsbeleid:

- 7.1 Energiezekerheid vraagt om een Europese aanpak, zeker in geopolitiek perspectief. De EU moet hier gezamenlijk in optreden om dit effectief te regelen;
- 7.2 De Europese Dienst voor Extern Optreden moet effectief worden in haar optreden door bij te dragen aan integratie en coherentie in het buitenlands beleid van de EU. Aandacht voor handel, bevordering van democratie, de internationale rechtsorde, rechtsstaat, mensenrechten en in het bijzonder godsdienstvrijheid hoort daarbij;
- 7.3 Europees burgerschap komt tot uiting doordat consulaten en ambassades van EU-lidstaten ook burgers uit andere lidstaten van dienst zijn, indien EU-lidstaten geen eigen ambassade of consulaat in het betreffende land hebben;
- 7.4 Het is van belang dat de EU minder afhankelijk van de VS wordt voor zijn eigen veiligheid. Dit vergt investeringen in belangrijke militaire capaciteiten en verdergaande samenwerking op het gebied van Defensie, met inachtneming van de bestaande samenwerking binnen de NAVO. Tekortkomingen die tijdens eerdere militaire operaties zijn geconstateerd dienen gezamenlijk te worden aangepakt. Het Europees Defensie Agentschap (EDA) heeft hierin een coördinerende en stimulerende rol;
- 7.5 Nederland is een handelspoort naar Europa. Onze havens, vliegvelden en transportnetwerken bedienen de hele Europese binnenmarkt. Het bewaken van aanvoerroutes van grondstoffen en producten moet in gezamenlijkheid gedragen worden;
- 7.6 Om internationale criminaliteit aan te pakken (terrorisme, drugs, cybercrime of mensenhandel) moet de Europese samenwerking van justitie, politie en veiligheidsdiensten versterkt worden. Informatie-uitwisseling moet effectief en snel kunnen, zodat autoriteiten goed samen kunnen werken. Verzamelen en uitwisselen van deze informatie met organisaties binnen en buiten de EU moet wel voldoen aan wettelijke kaders vanwege mogelijke inbreuk op privacy. Een EU orgaan houdt hierop toezicht.

Een streng, rechtvaardig en samenhangend asiel- en migratiebeleid in heel Europa:

- 7.7 Controle van de EU-buitengrenzen is een gemeenschappelijk belang. Een goede invulling van het Europese grensprogramma FRONTEX moet daarom

hoge prioriteit krijgen. Taken, zoals patrouilles langs de kusten van de Middellandse Zee, moeten gemeenschappelijk worden ingevuld;

- 7.8 Binnen het Schengenakkoord moet meer ruimte komen voor digitale grensbewaking (camera's en registratiesystemen) en fysieke ad-hoccontrole van personen in treinverkeer en op de weg;
- 7.9 Landen moeten soms tijdelijk hun grenzen kunnen sluiten om bepaalde controles uit te kunnen voeren. Dat mag alleen als dit noodzakelijk is;
- 7.10 Een gezamenlijk Europees immigratie-, asiel- en visumbeleid is wat het CDA betreft nodig. De open binnengrenzen maken dit noodzakelijk. Verder moet Europa een gezamenlijk beleid voeren om bij oorlogen en natuurrampen overal in de wereld opvang van vluchtelingen in de regio te laten plaatsvinden;
- 7.11 Het is niet wenselijk dat lidstaten eenzijdig een generaal pardon afkondigen voor grote groepen migranten die vervolgens binnen de hele EU kunnen uit zwerven.

Ontwikkelingssamenwerking in harmonie met waarden en milieudoelstellingen:

- 7.12 De EU moet zich actief inzetten voor een ambitieus vervolg op de Millennium Development Goals (MDG) van de Verenigde Naties en moet concrete stappen zetten ter implementatie van deze doelstellingen. De EU moet met name aandacht vragen voor het duurzaamheidsaspect, om klimaatdoelstellingen te waarborgen en aandacht voor gendergelijkheid vragen;
- 7.13 De ontwikkelingssamenwerking van de EU moet gemoderniseerd worden en gericht zijn op duurzame groei, o.a. door ontwikkeling van de private sector, ontwikkeling van de rechtsstaat, democratie, een effectief belastingstelsel en naleving van fundamentele rechten. Om de democratische controle te verbeteren moet het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) onderdeel worden van de EU begroting;
- 7.14 De EU moet in haar beleid nadrukkelijk de rol voor het maatschappelijk middenveld erkennen en de private sector;
- 7.15 EU-wijd en voorts met een zo breed mogelijk internationaal draagvlak moet bevorderd worden dat mondiale milieubescherming tot een speerpunt wordt van buitenlandse- en ontwikkelingspolitiek.

Hoofdstuk 8

De grenzen van Europa

De EU heeft altijd open gestaan voor toetreding van nieuwe landen. Maar de grenzen komen in zicht. Op dit moment dient de EU eerste zelf op orde te worden gebracht. Verdere uitbreiding is daarom op dit moment niet wenselijk. Bovendien moeten we constateren dat de uitbreiding van de EU in het afgelopen decennium te snel is gegaan. Landen als Roemenië en Bulgarije hadden verder moeten zijn in hun hervormingsprocessen voordat ze werden toegelaten. We moeten leren van deze fouten. De nadruk moet daarom nu liggen op de verdieping van de kerntaken van de EU. Dit wil niet zeggen dat de EU zich moet afsluiten van de wereld.

Uitbreiding

Voor toetredingslanden gelden de Kopenhagencriteria (democratie, rechtsstaat, mensenrechten, een functionerende markteconomie, respect voor minderheden en het overnemen van geldende Europese regelgeving). Het CDA vindt het belangrijk dat daarbij beter wordt gekeken of een land kan integreren in de EU (absorptiecapaciteit). Dat houdt in: toetredende landen moeten bijdragen, en niet afdoen aan het vermogen van de EU om vaart te houden om haar economische en politieke doelen te bereiken. Het institutionele kader van de EU moet in staat zijn tot een doelmatig en effectief bestuur en de financiële middelen van de EU moeten toereikend zijn om de uitdagingen van de sociale en economische samenhang van de gemeenschappelijke beleidsterreinen van de EU op te pakken.

Het CDA vindt het belangrijk om daarnaast gedurende het gehele onderhandelingsproces de rechtsstaat centraal te stellen. Succesvolle uitbreiding, zowel voor het land dat toetreedt als voor draagvlak onder de bevolking, is alleen mogelijk als sprake is van voldoende vertrouwen dat het proces eerlijk verloopt en het land dat toetreedt de normen deelt van de EU. Een goed functionerende rechtsstaat draagt daaraan bij, want het geeft vertrouwen voor een economisch gelijk speelveld, effectieve grenscontroles, politesamenwerking, strijd tegen georganiseerde misdaad en terrorisme. Wanneer een land met zicht op toetreding tot de EU echter niet de gewenste hervormingen bereikt die het *acquis communautaire* vraagt, dan moet de mogelijkheid bestaan om desgewenst naar tussentijdse andere samenwerkingsverbanden te kijken. Prioriteit zal dan gegeven moeten worden aan economische samenwerking en samenwerking tussen de justitiële autoriteiten van de EU en de kandidaat-lidstaten.

Turkije is een belangrijk buurland van de EU dat tevens goede economische cijfers kent en in NAVO-verband een strategische positie inneemt in de regio. Toch zijn er zorgen over de voortgang die Turkije op dit moment maakt, met name op het gebied van de rechtsstaat en democratie. We stellen vast dat de verschillen nog te groot

zijn. Daarom zoeken wij naar mogelijkheden voor strategische samenwerking op economisch, buitenland- en veiligheidsgebied.

Nabuurschapbeleid

Met het nabuurschapbeleid werkt de EU aan intensivering van de relaties met de buurlanden van de EU. Het biedt die landen perspectief op deelname aan de interne markt. Het geeft de EU bovendien de mogelijkheid om waarden als mensenrechten, democratie en rechtsstaat aan de orde te brengen. De ondersteuning vanuit de EU in het kader van het nabuurschapsbeleid moet gebaseerd zijn op het 'meer voor meer'-principe. Landen die serieus werk maken van democratische, economische en justitiële hervormingen worden beloond met meer en bredere steun. Dit betekent voor het CDA dan ook het 'minder voor minder'-principe. Wanneer landen, ondanks toegezegde Europese steun, geen of te weinig vooruitgang boeken dan moeten daar consequenties aan verbonden worden. Het nabuurschapbeleid biedt geen perspectief op toetreding.

Sinds de Arabische revoluties is de noodzaak voor betere economische perspectieven in het Midden-Oosten en Noord-Afrikaanse landen (MENA-regio) gebleken, waar ook de EU aan moet bijdragen en van kan profiteren. Hier geldt een direct eigen belang om vluchtelingenstromen in de hand te kunnen houden, stabiliteit aan de grenzen te bewaren en uitzichtloosheid aldaar geen voedingsbodem voor extremisme te laten zijn. Het CDA pleit voor:

Het strikter toepassen van de Kopenhagencriteria bij EU-toetredingsonderhandelingen:

- 8.1 In de toetredingsonderhandelingen moet de hervorming van de rechtsstaat voorop staan en ook na toetreding van het land beoordeeld blijven worden door de Europese Commissie, al dan niet in samenwerking met de Raad van Europa;
- 8.2 De EU heeft altijd open gestaan voor toetreding van nieuwe landen. Maar de grenzen komen in zicht. Op dit moment dient de EU eerste zelf op orde te worden gebracht. Verdere uitbreiding is daarom op dit moment niet wenselijk gedurende de periode van de komende termijn van het Europees parlement;
- 8.3 De Balkan-landen moeten tijdens het toetredingsproces ook stappen zetten om de onderlinge samenwerking te bevorderen om economische groei te bevorderen, naar voorbeeld van de Benelux;
- 8.4 Toetreding van Turkije tot de EU is nu niet aan de orde. Omdat Turkije bij lange na niet aan de criteria voldoet. Daarom stelt het CDA voor om met voorrang te zoeken naar alternatieve samenwerkingsvormen.

Een nabuurschapbeleid dat bijdraagt aan stabiliteit in de landen grenzend aan de EU:

- 8.5 De EU-Rusland relatie moeten gebaseerd zijn op meer dan alleen energie, handel en visumliberalisatie. Een relatie tussen de EU en Rusland kan alleen tot volle bloei komen wanneer ook voldoende aandacht wordt besteed aan democratie, justitie en fundamentele rechten en vrijheden;
- 8.6 De economische relaties van de EU met landen in de MENA-regio en de landen van het Oostelijk Partnerschap moeten zodanig worden gestimuleerd, dat politieke, sociale en democratische ontwikkelingen eveneens gestimuleerd worden;

Leden Programmacommissie

Ben Knapen (voorzitter)

Marga Vermue

Vivianne Heijnen

Onno Ruding

Jan Jaap van Halem

Michiel Boersma

Linda van Beek

Bert Doorn

Martijn Vliegenthart

Mireille de Jonge

Mona van Spijk

Femmy Bakker

Bronne Pot (Secretaris)

Hubert Beusmans (Secretaris)

Buitenom 18
Postbus 30453
2500 GL Den Haag
☎ 070 3424888
✉ cda@cda.nl
🌐 www.cda.nl

Foto: ANP Photo - Your Captain Luchtfotografie (Irvin van Hemert)

